

БІЗНЕС ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Андрій Юрійович ПЕТУХОВ,

здобувач Університету сучасних знань

На даному етапі становлення та розвитку України як високорозвиненої, дійсно правової, соціальної та демократичної держави, особливого значення набуває формування та розвиток бізнесу, оскільки саме бізнес є рушійною силою такого розвитку. Проте, на сьогодні адміністративно-правове регулювання бізнесу знаходиться на стадії свого розвитку та потребує свого доповнення. Зазначене пояснюється тим, що, питання саме взаємодії влади та бізнесу висвітлено у вітчизняному законодавстві досить фрагментарно, в загальних рисах, без відповідної конкретизації.

Як і будь-який інший вид правового регулювання, адміністративно-правове регулювання також має свої об'єкти, на які спрямовано цей регулюючий вплив. У філософському трактуванні «об'єкт» – це те, що існує поза нами і незалежно від нашої свідомості. Сучасний словник іншомовних слів дає нам більш конкретне поняття об'єкта – як предмета, явища, на яке спрямована певна діяльність людини [1, с. 464]. На відміну від об'єкта у філософії, об'єкт права виконує мобільну, активну роль [2].

Дотримуючись тієї позиції, що об'єкт – це те на що спрямована діяльність, увага, визначаємо, що головним об'єктом адміністративно-правового регулювання у сфері взаємодії влади та бізнесу в Україні є бізнес. У той же час, в умовах євроінтеграції та глобалізації економіки зростає актуальність співвідношення понять «підприємництво» і «бізнес». Так, нині на практиці дедалі частіше одне поняття замінюють іншим. У науковій літературі також використовуються обидва поняття. Поняття «бізнес» частіше використовується в економічній науковій літературі, а в юридичній – «підприємництво». Однак водночас деякі автори використовують поняття «підприємництво» як еквівалент поняття «бізнес» і навпаки. Крім того, незважаючи на часте використання в науковій літературі поняття «бізнес», законодавче тлумачення цього поняття відсутнє. Таке положення призводить до їх ототожнювання [3, с. 15].

Термін «бізнес» бере свій початок від англійського слова «business» і означає певне заняття, справу, комерцію, торгівлю, тобто все те, що пов'язане з особистою вигодою. Аналогічного змісту визначення надає й Словник української мови, який трактує поняття бізнес як комерційну, біржову або підприємницьку діяльність, джерело наживи в капіталістичному світі [4, с. 179]. В. О. Козловський пропонує розуміти під бізнесом систему ділових відносин між суб'єктами, які реалізують свої економічні інтереси шляхом укладання взаємовигідних угод [5, с. 9]. Як систематизовану тривалу діяльність суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки, націлену на одержання реального прибутку у грошовій формі, визначає бізнес К. Є. Орлова [6, с. 10]. Інший підхід до визначення поняття бізнес вказує, що це будь-яка (господарська, виробнича, посередницька тощо) стабільна економічна діяльність із більш

передбачуваними результатами і набагато меншим ступенем ризику, ніж підприємництво.

Законодавцем у ч. 2 ст. 3 Господарського кодексу України визначено, що господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом. Якщо звернутися до ст. 42 цього ж кодексу, то поняття підприємництва розкрито більш ширше, як самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [7]. Разом з цим, аналіз нормативно-правових актів дає змогу стверджувати, що на законодавчому рівні терміни «бізнес» та «підприємництво» вживаються як синоніми.

Дослідження позицій різних вчених щодо співвідношення понять «підприємництво» і «бізнес», свідчать про різні наукові підходи до одних й тих самих правових явищ, що дозволяє виділити три групи точок зору на питання співвідношення понять «підприємництво» та «бізнес»: 1) зазначені поняття є тотожними; 2) поняття «бізнес» є ширшим поняттям, ніж «підприємництво»; 3) поняття «підприємництво» є ширшим поняттям, ніж «бізнес». Зокрема, Б. Райзберг вважає, що підприємництво і бізнес – це самостійна, ініціативна, здійснювана на свій страх і ризик, під свою майнову відповідальність будь-яка діяльність окремих громадян, спрямована головним чином на одержання економічної вигоди у формі прибутку або іншій формі [8]. У свою чергу, В. Гриньова зазначає, що бізнес – це комерційна діяльність, яка визначає спосіб існування людини і дає змогу бути їй незалежній у судженнях і прийнятті рішень. М. Кравчук вважає, що бізнес або підприємництво – це економічна діяльність суб'єкта в умовах ринкової економіки, спрямована на одержання прибутку і власної вигоди шляхом виготовлення та реалізації товарів та послуг [9, с. 7]. В. Єсіпов зазначає, що під бізнесом варто розуміти ініціативну, самостійну, економічну діяльність (підприємництво), що здійснюється за рахунок власних або залучених засобів на свій ризик і під свою майнову відповідальність, головною метою якої є отримання прибутку та розвиток власної справи [10, с. 10]. І. В. Корогод стверджує, що бізнес є поняттям ширшим за підприємницьку діяльність, адже «охоплює всі відносини, що виникають між усіма учасниками ринкової економіки, включаючи не лише підприємців, а й споживачів, найманих працівників, державні структури» [11, с. 61]. Водночас вітчизняний науковець Г. Ф. Пугачевський, навпаки, виключає торговельну діяльність зі сфери бізнесу. На думку дослідника, «бізнес – це підприємницька зайнятість з різноманітними видами економічної діяльності, окрім операцій і процедур з обміну товарами» [12, с. 7].

У зв'язку з цим, вважаємо необхідним запропонувати власне розуміння досліджуваного явища. Так, бізнес – це, врегульована нормами права, не заборонена законом діяльність суб'єктів, метою якої є одержання реального прибутку, досягнення позитивних економічних і соціальних результатів, задоволення власних потреб, створення додаткових робочих місць.

Підводячи підсумок проведеного аналізу понять ключових категорій, доходимо висновку, що в науковій літературі поняття «бізнес» є дещо ширшим, ніж поняття «підприємництво», в той же час, враховуючи відсутність законодавчого визначення дефініції «бізнес», в нормативно-правових актах вказані поняття використовуються як тотожні.

Різноманіття поглядів на визначення одного й того ж поняття в юридичній літературі, мають наслідком розвиток дискусійних питань виокремлення ознак бізнесу, які, відповідно, розуміються науковцями по-різному. Вважаємо, що класифікація ознак бізнесу на головні і другорядні, як і на загальні та спеціальні, не має практичного значення і носить деякою мірою штучний характер. Так, ознаками бізнесу є: 1) мета – отримання прибутку; 2) ділові відносини, які врегульованні нормами права; 3) орієнтований на задоволення потреб; 4) для нього притаманна ознака самостійності, тобто особа, в межах чинного законодавства, на власний розсуд приймає рішення про створення та ведення бізнесу, обирає вид його діяльності; 5) ініціативність, що пояснюється необхідністю та бажанням особи, за допомогою бізнесу, задовольняти інтереси інших суб'єктів, що зумовлює необхідність активної позиції, руху вперед для розвитку та отримання прибутку; 6) ризикована діяльність; 7) комунікативність, тобто вміння будувати систему ділових зв'язків, налагоджувати взаємодію зі споживачами, органами державної влади, місцевого самоврядування, тощо.

Список використаних джерел:

1. Юридична енциклопедія : Т. 3. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. 792 с.
2. Завальна Ж. Об'єкт цивільних правовідносин. *Юридична Україна*. № 7. С. 36–39.
3. Калаченкова К.О. підприємництво та бізнес: трансформація співвідношення категорій в еру інформатизації. *Порівняльно-аналітичне право*. № 2, 2020. С. 15 – 18. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34884/1/%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%84%D0%9C%D0%9D%D0%98%D0%A6%D0%A2%D0%92%D0%9E%D0%A2%D0%90%20%D0%91%D0%86%D0%97%D0%9D%D0%95%D0%A1.pdf>
4. Словник української мови: в 11 томах. Том 1, 1970.
5. Козловський В.О. Підприємництво : [навчальний посібник] / В.О. Козловський. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 223 с.
6. Орлова К.Є . Управління бізнесом : підручник [Електронне видання] / К. Є. Орлова. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2019. – 319 с.
7. Господарський кодексу України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144
8. Райзберг Б.А. Основы бизнеса. Москва : Ось-89, 1996. 189 с.
9. Кравчук М. Основы підприємницької діяльності : методичний посібник. Львів, 1995. 100 с.
10. Есипов В.Е. Оценка бизнеса : учеб. пособие. 2-е изд. Санкт-Петербург : Питер, 2007. 464 с.
11. Корогод І.В. Генезис і сутнісна характеристика бізнесу в контексті економічних учень. *Економіка і регіон*. 2012. № 2. С. 57–62.
12. Пугачевський Г.Ф. Категорії «торгівля», «комерція», «бізнес»: сутність і відношення до товарознавства. *Товарознавство та інновації*. 2012. № 4. С. 3–7.